

PWYLLGOR ARCHWILIO AC ADOLYGU GWASANAETHAU CORFFORAETHOL

13 Mai 2020

Yn bresennol: Cynghorydd D Clements (Cadeirydd)
Dr R Heath Davies, Cynghorydd M James, Mr G Jones a'r
Cynghorydd R Owens.

[Cyrrhaeddodd y Cynghorydd M Williams yn ystod y cyflwyniad gan
Swyddfa Archwilio Cymru ar yr Adolygiad o Gyfranogiad (cyfeirir at
hyn yng Nghofnod 4)]

(Cyfarfod Rhithiol: 10.00am-11.50am)

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb

Derbyniwyd ymddiheuriad am fod yn absennol oddi wrth y Cynghorydd P
Baker, Mrs S Hoss a'r Cynghorydd P Kidney.

2. Datgan Buddiannau

Nid oedd unrhyw un wedi datgan buddiant.

3. Cofnodion

Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar y 12^{fed} o Chwefror 2020
i'w cadarnhau a'u llofnodi.

PENDERFYNWYD cadarnhau a llofnodi cofnodion y cyfarfod a
gynhaliwyd ar y 12^{fed} o Chwefror 2020.

4. Materion yn Codi

Darparu Archwilio Mewnol (cyfeirir at hyn yng Nghofnod 12a)

Dywedodd y Prif Weithredwr bod TIAA wedi'i benodi, yn dilyn proses
dendro, yn archwilwyr mewnol yr Awdurdod am y 3 blynedd nesaf;
ychwanegodd ei fod yn edrych ymlaen at weithio gyda'r cwmni.

NODWYD.

5. Adolygiad o Gyfranogiad

Dywedwyd bod elfen Archwilio Perfformiad cynllun Swyddfa Archwilio
Cymru ar gyfer yr Awdurdod yn cynnwys "Adolygiad o Gyfranogiad" yn
ystod 2019-20. Roedd y gwaith hwn wedi'i seilio ar ddwy astudiaeth
achos:

- cyfranogiad rhanddeiliaid yn y gwaith o ddatblygu hyb gwybodaeth a
chanolfan gymunedol Trefdraeth; a
- gwirfoddoli a'r Fforwm Gwirfoddolwyr newydd.



Estynnodd y Cadeirydd groeso i Nick Selwyn, Euros Lake ac i Matthew Brushett o Archwilio Cymru (a elwid Swyddfa Archwilio Cymru tan 1 Ebrill) i'r cyfarfod. Roedd crynodeb o'r Adolygiad wedi'i atodi i adroddiad y pwyllgor, a chyflwynodd y swyddogion y prif ganfyddiadau oedd yn yr Adolygiad.

Roedd yr adroddiad yn nodi bod yr Awdurdod wedi dechrau clustnodi pwy oedd angen i'r Awdurdod eu cynnwys wrth ddatblygu polisïau unigol a chynlluniau prosiect, ond roedd angen sicrhau bod ei Gynllun Gweithredu ar Ymgysylltu Corfforaethol yn ddiweddar yn cyflwyno dulliau mwy cyson ar draws y sefydliad. Fodd bynnag, roedd yr adroddiad hefyd yn cydnabod bod gallu'r Awdurdod i gryfhau ei waith cyfranogi yn anodd yn yr amgylchedd heriol yn ariannol ac yn weithredol sydd ohoni a bod rhaid i'r Awdurdod flaenoriaethu cyllid yn y dyfodol i wneud y defnydd gorau o'r cyllid cyfyngedig sydd ganddo i'w wario. Daeth yr adroddiad i'r casgliad bod yr Awdurdod yn datblygu dulliau mwy corfforaethol a chyson o gyfranogi, ond bod angen gwaith pellach i gynnwys rhanddeiliaid wrth benderfynu ar flaenoriaethau gwariant ac i gryfhau cydnerthedd.

Yn hytrach na llunio rhestr o'r cynigion ar gyfer gwella, roedd Archwilio Cymru wedi llunio hunanasesiad ar gyfer staff ac Aelodau'r Awdurdod i'w ddefnyddio i glustnodi cryfderau a gwendidau ei ddulliau presennol o ennyn cyfranogiad. Gellid defnyddio'r hunanasesiad hwn ar lefel strategol corfforaethol ond hefyd ar brosiectau unigol i farnu pa mor dda yr oedd yr Awdurdod yn ei wneud a lle'r oedd angen gwneud newidiadau i sicrhau bod cyfranogiad yn cael ei brif-ffrydio a'i wneud yn gynaliadwy. Cadarnhaodd y swyddogion mai at ddiben yr Awdurdod ei hun oedd yr hunanasesiad hwn, ac nad oedd angen ei gyflwyno i Archwilio Cymru.

Roedd yr Aelodau yn croesawu'r adroddiad ac wedi gofyn nifer o gwestiynau ynghylch yr adroddiad, a cheisio eglurhad ar yr awgrym bod angen symleiddio cynlluniau, ac ar y mater o ariannu yn ôl prosiect. Dywedodd swyddogion Archwilio Cymru eu bod o'r farn bod cyfleoedd i symleiddio cynlluniau a strategaethau er mwyn lleihau'r baich ar y swyddogion. Roeddent hefyd yn cydnabod yr heriau sy'n wynebu'r Awdurdod o ran cadw'r ddysgl yn wastad rhwng cynnig am arian prosiect allai wedyn gymryd y ffocws o'i swyddogaethau craidd. Roeddent yn cydnabod bod hyn yn sefyllfa yr oedd y swyddogion a'r Aelodau yn ymwybodol ohoni. Mewn ateb i gwestiwn ynghylch cyfranogiad grwpiau megis Grŵp Mynediad Sir Benfro a Chymdeithas y Deillion Sir Benfro yn yr ymchwil, atebodd y swyddogion nad oeddent wedi ymgysylltu â phob un o bartneriaid yr Awdurdod wrth baratoi'r adroddiad, ond bod tystiolaeth o waith yr Awdurdod gyda'r Grŵp Mynediad.

NODWYD.

6. Cynllun Archwilio gan Archwilio Cymru 2020



Estynnodd y Cadeirydd groeso i Deryk Evans o Archwilio Cymru a eglurodd bod Archwilio Cymru yn archwilio'r Awdurdod yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, Deddf Llywodraeth Leol 1999, a'r Cod Ymarfer Archwilio. Roedd y rhaglen waith am y flwyddyn nesaf wedi'i hamlinellu yn y Cynllun Archwilio 2020, ac roedd y rhaglen hon wedi'i hatodi i'r adroddiad. Yn ogystal ag archwilio'r datganiadau ariannol, byddai Archwilio Cymru yn edrych ar brisiadau asedau ac ar y pensiynau. Byddai'r archwilio perfformiad yn canolbwyntio ar wasanaethau cadarn a chynaliadwy yn ogystal ag asesu Cynllun Gwella'r Awdurdod.

Roedd Mr Evans yn cydnabod y byddai heriau, yn ddi-os, o ganlyniad i effaith Covid-19 ar y broses archwilio, gan gynnwys yr effaith ar amserlen cyhoeddi'r cyfrifon. Mewn ymateb i'r sefyllfa hon, roedd Archwilio Cymru wedi cynhyrchu hysbysiadau y gallai'r Awdurdod eu defnyddio i roi gwybod am y rhesymau dros yr oedi.

Gan droi at ffioedd, nodwyd bod y mater hwn wedi'i godi eto, ond roedd Archwilio Cymru bob amser yn chwilio am effeithlonrwydd a ffyrdd o gadw'r ffioedd i lawr. Eleni roedd yn debygol y byddai'r gwaith yn cymryd mwy o amser gan y byddai'n rhaid gwneud gwaith o bell, ond Archwilio Cymru fyddai'n talu unrhyw gostau ychwanegol fyddai'n deillio o hynny. Hefyd nodwyd pe bai'r gwaith yn cymryd llai o amser na'r disgwyl, y byddai'r Awdurdod yn derbyn ad-daliad, fel yn achos 2019/20.

NODWYD.

7. Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol 2019/20

Estynnodd y Cadeirydd groeso i Mr Jonathan Maddock o TIAA i'r cyfarfod. Eglurodd bod yr adroddiad, oedd wedi'i ddisbarthu i'r Pwyllgor, yn ganlyniad gwaith a gwblhawyd yn erbyn Cynllun Archwilio Gweithredol 2019/20 a gymeradwywyd gan Bwyllgor Archwilio ac Adolygu Gwasanaethau Corfforaethol yr Awdurdod fis Mai 2019.

Roedd y gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi adolygu nifer o feysydd yn ystod y flwyddyn: Meysydd Parcio; Gwneud Grantiau; Parhad Busnes; Llywodraethu Gwybodaeth; Rheoli Risg; Rheolaethau Ariannol Allweddol; Iechyd a Diogelwch; Rheoli Fflyd (camau dilynol); a'r Parcmyrn. Cafodd yr adroddiadau ar y meysydd hyn eu hystyried mewn dau floc yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac Adolygu Gwasanaethau Corfforaethol fis Tachwedd 2019 a mis Chwefror 2020 yn y drefn honno. Roedd y bloc cyntaf o waith wedi'i wneud gan Gateway Assure a'r ail gan TIAA.

O'r archwiliadau hyn, roedd TIAA yn fodlon bod gan yr Awdurdod, ar gyfer y meysydd a adolygwyd yn ystod y flwyddyn, brosesau rhesymol ac effeithiol o reoli risg, rheoli a llywodraethu.



Diolchodd Mr Maddock i'r Awdurdod am benodi TIAA yn Archwilwyr Mewnol i'r dyfodol, gan ychwanegu ei fod yn edrych ymlaen at weithio gyda'r swyddogion a'r Aelodau. Dywedodd y byddai Cynllun Archwilio ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod yn cael ei gyflwyno mewn cyfarfod yn y dyfodol, a gofynnodd i'r Aelodau pe bai ganddynt awgrymiadau am unrhyw feysydd y dylid talu sylw iddynt, am roi gwybod i'r Rheolwr Cyllid.

NODWYD.

8. Adroddiad yr Archwilydd Mewnol 2019/20 - Ymateb i Reoli lechyd a Diogelwch

Atgoffwyd yr Aelodau bod yr Adroddiad Archwilio Mewnol Bloc 2 wedi cael ei ystyried yng nghyfarfod blaenorol y Pwyllgor a bod yr adroddiad hwn wedi canfod bod yr asesiad o un maes wedi dangos mai 'cyfyngedig' oedd effeithiolrwydd cyffredinol y rheolaethau mewnol; Rheoli lechyd a Diogelwch oedd y maes hwn. Roedd y Pwyllgor wedi gofyn am ddiweddariad yn y cyfarfod nesaf ar ymateb yr Awdurdod i'r canfyddiad hwn.

Roedd yr adroddiad yn crynhoi'r camau a gymerwyd gan swyddogion mewn ymateb i'r pwyntiau a godwyd ynghylch lechyd a Diogelwch yn yr Adroddiad Archwilio Mewnol er mwyn rhoi sicrwydd i'r Aelodau.

Diolchodd yr Aelodau i'r Rheolwr Adnoddau Dynol am ei adroddiad, gan nodi eu bod yn dawel eu meddwl o weld manylion y camau ymlaen a gymerwyd, er bod hyn yn naturiol wedi cael ei lesteirio gan y cyfyngiadau clo yn sgîl yr achos o Covid-19. Awgrymwyd y byddai'n fuddiol cael cynllun gweithredu yn nodi'r targedau ar ôl i'r cyfyngiadau clo gael eu lleddfu.

NODWYD.

9. Diweddariad lechyd a Diogelwch

Yn dilyn adborth yng nghyfarfod blaenorol y Pwyllgor, roedd adroddiad y Rheolwr Adnoddau Dynol yn amlinellu'r digwyddiadau a'r damweiniau a adroddwyd drwy brosesau mewnol yr Awdurdod yn ystod chwarter cyntaf 2020. Eglurodd y swyddog bod yr achosion hyn yn ddigwyddiadau a gofnodwyd rhwng 1 Ionawr 2020 a 31 Mawrth 2020.

Roedd yr adroddiad yn crynhoi'r camau a gymerwyd mewn ymateb i bob digwyddiad. Nodwyd na fu unrhyw ddigwyddiad yr oedd gofyn rhoi gwybod amdanynt i'r Awdurdod Gweithredol lechyd a Diogelwch o dan Reoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus 2013 (RIDDOR).



Aeth yr adroddiad rhagddo i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am nifer o feysydd prosiect, gan gynnwys y Safon Iechyd Corfforaethol, delio ag ymddygiad bygythiol, ac ymateb yr Awdurdod i'r pandemig COVID-19.

Nododd yr Aelodau bod nifer o faterion Iechyd a Diogelwch yn deillio o'r ffaith bod staff yn gweithio gartref o ganlyniad i'r pandemig, a gofynnwyd a ellid ystyried rhoi diweddariad iddynt ar hyn yn y cyfarfod nesaf. Atebodd y swyddog bod cyfarwyddyd wedi'i ddsbarthu i'r Rheolwyr pan ddechreuodd y staff weithio gartref, a bod cyngor a'r wybodaeth ddiweddaraf wedi'u darparu ers yr adeg honno. Ychwanegodd ei bod wedi'i gwneud yn glir i'r staff bod yr Awdurdod yn hapus i gynnig hyblygrwydd o ran oriau gwaith er mwyn diwallu anghenion a gofynion gofal plant a chyfrifoldebau eraill, ac roedd adborth gan y staff wedi awgrymu bod yr hyblygrwydd hwn wedi'i groesawu.

NODWYD.

10. Adroddiad Perfformiad am y cyfnod yn diweddu 31 Mawrth 2020

Roedd yr Adroddiad Perfformiad yn dilyn strwythur y Cynllun Corfforaethol ac Adnoddau ar gyfer 2019/20. Roedd y Cynllun hwn yn dilyn strwythur Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol oedd â saith o amcanion llesiant, gydag adran ychwanegol yn cyflwyno gwybodaeth ar lywodraethu yn gyffredinol. Roedd yr adroddiad yn cyflwyno'r perfformiad am y flwyddyn ariannol gyfan – Ebrill i mis Mawrth 2019/20, ac yn cynnwys data Chwarter 4 (Ionawr i Mawrth) am y mwyafrif o'r setiau data. Fodd bynnag roedd rhai o'r setiau data chwarterol yn anghyflawn oherwydd materion oedd yn ymwneud â methu cael mynediad i'r systemau a'r cofnodion yn sgîl COVID-19 a'r staff yn gweithio gartref.

Roedd nifer o gamau gweithredu yn parhau ar melyn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Roedd hyn yn bennaf i'w briodoli i'r meysydd lle roedd angen mwy o waith i ddatblygu gweithgareddau, neu bod y camau gweithredu yn rhan o brosiect tymor hirach, neu bod cam gweithredu wedi'i effeithio gan COVID-19 (yn enwedig mewn canolfannau, prosiectau neu wasanaethau oedd angen eu cyflawni wyneb yn wyneb).

Arweiniodd y Cydlynnydd Perfformiad a Chydymffurfiaeth yr Aelodau drwy'r adroddiad, gan dynnu sylw at feysydd o ran y Cynllun Datblygu Lleol, cynllunio a gorfodi, y wefan newydd, hyfforddiant Golwg ar y Parc, Dewch i Gerdded, Addysg a Iechyd a Diogelwch.

Gan ddiolch i'r swyddog am adroddiad cynhwysfawr, gofynnodd yr Aelodau pa mor realistig oedd y targedau o gofio'r sefyllfa bresennol, ac a ddylid adolygu'r targedau hyn. Awgrymwyd y gellid ychwanegu colofn arall i ddangos targedau diwygiedig yng ngoleuni'r pandemig Covid-19.



Eglurodd y swyddogion bod y targedau yn yr adroddiad wedi'u nodi yn y Cynllun Corfforaethol presennol. Y bwriad oedd i'r Cynllun Corfforaethol ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod gael ei ystyried yng nghyfarfod yr Awdurdod Parc Cenedlaethol ar 1 Ebrill a gafodd ei ohirio. Byddai fersiwn ddiwygiedig o'r Cynllun yn cael ei ystyried yn awr gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 3 Mehefin, a byddai cynnwys y Cynllun yn amlygu'r rhaglen waith a newidiwyd yn llwyr yn sgîl y mesurau cyfnod clo pandemig. Gofynnodd yr Aelodau a oedd cyfle iddynt gyfrannu i'r Cynllun Corfforaethol diwygiedig cyn i'r Cynllun gael ei ystyried, a chytunodd y Prif Weithredwr i ddsbarthu'r Cynllun a gwahodd sylwadau arno. Cytunodd y Cydlynnydd Perfformiad a Chydymffurfiaeth i ystyried cynnwys colofn ychwanegol yn cynnwys targedau diwygiedig ar gyfer adroddiadau yn y dyfodol.

NODWYD.

11. Cofrestr Risg

Gofynnwyd i'r Aelodau ystyried y Gofrestr Risg ddiweddaraf, oedd wedi'i hadolygu gan y tîm Rheoli a'r Tîm Arweinyddiaeth. Ymddiheurodd y Rheolwr Cyllid am y gwall teipio yn nheitol y tabl oedd yn rhoi Mawrth 2019 yn lle 2020 fel dyddiad y gofrestr, ac eglurodd bod y Gofrestr yn amlygu'r tueddiadau ar i fyny ac ar i lawr yn y risgiau.

Holodd un Aelod a ddylid dangos y risg i gyllid yr Awdurdod yn sgîl y mesurau cyfyngiadau clo cyfredol fel risg ar wahân. Atebodd y swyddogion eu bod o'r farn bod hyn wedi'i gynnwys yn Risg 45 – Effaith y Coronafeirws. Hefyd awgrymodd yr Aelod y gellid lleihau'r sgôr tebygolrwydd ar Risg 3 - y risg o fethu â chydymffurfio â deddfwriaeth newydd. Yn olaf, nododd bod angen diweddarau'r camau lliniaru yn Risg 7.

Holodd Aelodau eraill am y tebygolrwydd o gael iawndal gan Lywodraeth Cymru am golli incwm i'r Awdurdod o ganlyniad i'r cyfyngiadau clo Covid-19, a hefyd a fyddent yn cyhoeddi canllawiau ynghylch prosesu ceisiadau cynllunio. Dywedodd swyddogion bod trafodaethau yn parhau gyda Llywodraeth Cymru ynghylch sefyllfa ariannol yr Awdurdod, ond nid oeddent yn ymwybodol o unrhyw ganllawiau ynglŷn â'r gwasanaethau cynllunio yn ystod y cyfnod clo presennol. Ar hyn o bryd roedd yr Awdurdod yn ystyried pa mor ymarferol oedd caniatáu swyddogion i ymweld â safleoedd yn ddiogel a gosod hysbysiadau safle.

NODWYD.

12. Adroddiad ar Berfformiad y Gyllideb

Dywedodd y Rheolwr Cyllid bod oedi eleni, oherwydd yr anawsterau a achoswyd gan staff yn gweithio o bell o ganlyniad i'r cyfnod clo Covid-19, cyn cwblhau'r camau i gau'r cyfrifon. Roedd y staff yn canolbwyntio ar



dalw cyflenwyr, staff ac Aelodau. Roedd yn debygol y byddai'r cyfrifon diwedd blwyddyn yn dangos sefyllfa adennill costau, ond heb referniw sylweddol a'r angen i ddarparu ar gyfer costau ychwanegol, gallai hynny droi yn ddiffyg ariannol.

NODWYD.

13. Dirprwyo unrhyw faterion i'w hystyried gan y Grŵp Gwelliant Parhaus

PENDERFYNWYD nad oedd unrhyw faterion oedd yn peri pryder yr oedd y Pwyllgor yn dymuno eu dirprwyo i'r Grŵp Gwelliant Parhaus i'w hystyried.

